

Tarihe Destansı Bakış

Bölüm

2

Fergana'dan Yatağan'a, bir epik hikâye *

M. Arif AKŞİT**

*Geçmişin sorgulanması, destansı veriler ile irdelenmektedir.

***Uzman Dr. Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları, Neonatoloji/Yenidoğan ve Pediatrik Genetik, Acıbadem Hastanesi, Eskişehir

Bir insanın geçmişi kendine göre sorgular. Anne ve babasından sonra atalarını sorgular. Kendisine anlatılanlar ise kronolojik tarih ile uyumlu olmayabilir. Bunlar bir sözden öte gitmemiştir.

Kısaca bana dedemlerin anlattıklarını ben size anlatmaktayım. Tarihsel gerçeklik değil, bir epik hikâye olarak ele alınmalıdır.

Sizin adınız ve soyadınız, kim, neden ve nerede koymuş, niye bu adlandırılmıştan, benlik durumunu sorgulamanız başlar
Benim açımdan bakıldığında, dedemin adı verilmiştir ve dedeme bu ad niye verilmiş ile anlatılacaklar başlamaktadır.

Bu Ünite de bir geçmiş anlatımı ile bir hikâyeden söz edilmektedir.

Özet

Fergana'dan Yatağan'a, bir epik hikaye

Amaç: Tarihe bir bakış atarken, kronolojik açıdan sıklıkla ele alınmaktadır. Sosyal tarih ve kültürel bakış açısı yanında, bir destansı, masalsı yanı da tarih eklenmelidir. Burada kendi ailemden, Fergana'dan Yatağan köyüne göçün bir destansı bakış yapılmıştır.

Dayanaklar/Kaynaklar: Büyüklerin söyledikleri temel alınarak hazırlanmıştır, gerçek olaylarla ilintide hataların olması doğaldır.

Genel Yaklaşım: Bazı tanınmış kişilerin sözler eklenmiş olup, bunların kısa ve net olması açısından hata payı düşük olarak değerlendirilmektedir.

Yaklaşım ve Sonuç: tarihe bir destansı bakış yapılmaktadır. Tarih ile olaylar bir epik yaklaşımla sunulmaktadır

Yorum: Bu metnin değerlendirilmesi ve yorumlanması dileğimizdir.

Anahtar Kelimeler: Epik Yatağan hikayesi

Outline

An Epic history, from Fergana to Yatagan

AIM: A perspective to a settlement Yatagan Village, from Fergana, at Central Asia, not as chronological history perspective or non-social and cultural histological evidences.

This is some epic indications, directly form personal family mentions.
preterm infant babies.

Grounding Aspects: All the indicated ones, from the older ones, not may be historical evidences.

Introduction: The known person, that mentioned their names are short indications, therefore the remembrance might true.

Notions: An epic looking from past, the history of a transferring from Fergana to Yatagan.

Conclusion: These indications is required to evaluate from epic perspective.

Key Words: The Yatagan Village epic history

Giriş

Bir tarihsel hikâyeden söz edilmektedir. Gelin okuyalım.

Fergana'dan Yatağan'a

Çocuk, sabah gözlerini açtı
Ana, anneciğim, ben kimim diye sordu?
Sen benim ve babamın yavrususun denildi

Çocuk büyüdü, okula gitti
Öğretmenine sordu
Öğretmenim, ben kimim diye?
Sen 735 numaralı, Mehmet Arif Akşit'sin denildi

Çocuk büyüdü, doktor oldu
Ben kimim diye sordu, arkadaşına
Psikoanaliz yaparak cevaplamaya çalıştı
Derindeki bebeklik, çocukluk ruhsal evreleri için içine girdi
Freud, Erikson ve Piaget ile Kohlberg sınıflamaları
Tümü sorguladı, benliğini

Profesör oldu, kendine sordu bu sefer
Ben kimim diye?

Artık veri e tanımlamalar ötesinde idi
Sosyal ve kültürel boyutunda üstüne çıkmak
Tarihten geleceğe yapılanmak istedi
Ben kimim diye sorgulayarak

Öncelikle Ataları Fergana'dan gelmişler
Onlara Akitler denilirmiş
Akşit, beyaz güneş anlamında
Kısaca toplumu aydınlatanlar denilirmiş

Yekta Güngör Özden bir sözde
Akşitlerden Karaşit çıkmaz demişti
Her dem, kendini unutan ve bilmezler olur diye yanıt almıştı

Yeni bir felsefe, yeni bir inanış ve oluşum belirtilmiş
Tanrı Dağarı arasındaki mümbit alandan
Göç edilmiş, eğitim için, gelişim ve değişim için
Mısır'da yönetime kadar gelinmiş, Akşitler diyerek
Bazı Tarihçiler İhşitler demişler, Arapça okuyarak
İlk Türk Devletlerinden biri olmuş
Toplumsal değil, yönetim olarak

Daha sonra iki grup halinde Anadolu'ya göç edilmiş
Malatya ve Konya-Karaman arasına yerleşilmiş

Karaman-Konya yerleşiminde görev verilmiş
Yeni yerleri fetih etmek için
Fetihler için önce hocalar gider, belirli yerleri alır
Medrese/okul ile toplumu kazanır ve adalet yerleşkesi olurmuş

Osman Bey ile İbrahim Bey iki teyze çocukları
Çal, eski adı ile Demirci köy ve Çivril'i fetih etmiş
Acıpayam, Denizli/Yatağan'a sancak dikmişler 1064 yılında

Gerçi Alparslan'ın komutanı 1070 yılında Honaz'ı fetih etmiş
Dört defa el değiştirse bile Türklerde kalmış bir kale
Malazgirt savaşı bilindiği gibi 1071 yılıdır
Alparslan komutanlarına Anadolu'ya göndermiş
Onlar da Anadolu içleri boş denilmiş
Türk boylarının olduğu söylenmiş
Savunma yerine, hücum taktiği kullanılmış 1
20 bin asker, 85 vurucu güce dönmüş
Zafer ile bitince açılmış kapılar

Konya-Karaman'dan gelmiş Akşitler
Gece savaştığı, yata, kalka savaştığı için adına Yatağan Baba denilmiş
Bir başka görüşe göre, Fergana Katagan yerleşkesi nedeniyle Yatağan denilmiş

Ne olursa olsun, bir medrese kurulmuş Yatağan adı ile
20 bin yılda öğrencisi olur, 500 kadar da yatılı öğrenci olurmuş
36 yıl sürermiş eğitim, zamanımızda profesörlük 32 yıl olmasına karşın
Yatağan Babanın 1024 yılında ölüm taşı olduğu söylenir
Medrese de asılırmış bir yatağan
Kılıç etik, ahlak ve adaletin simgesi olarak bulunurmuş
Bu yerde adalet ve sulh vardır diyerek

Acıpayam, Tavas-Kale bölgesinde
Eski adı ile Gölhisar-ı Garbi Karaağaçta
44 tane Türk Boyu vardır ve yerleşmiştir
Ova ise, 350 yıl sonra Türkleşmiştir

Çocuk Sormuş, bu kuruluş masalı, sonra ne olmuş?

Demişler, övünme geçmişin ile
Mezarlıklara bakarak gururlanma
Onlar bir örnek ve ibrettir
Sen kendine bak denilmiş

Uzun bir süre sonra yeniden sormuş
Geçmiş sorgulamış
Bazı hikayeler öğrenmiş

Yatağan, eskimiş, eski boyutu kalmamış
Babası demiş oğluna
Git eğitim al, bir şeyler öğren
Benim sana vereceklerim tükendi demiş
İstanbul'a giderken yolda durmuş
Yanına bir derviş gelmiş
Hal, hatır sonrası derviş sınava çekmiş
Sonuçta belirttiği
İnsan eğitim için bir yere gitmesi değil
Kendi benliğinde, kendini eğitmeli demiş
Sen gidip başkasının sözünü öğrenme yerine
Kendin düşün, fikir üret oku, daha çok oku demiş
Okumak anlama, başkasına öğretme olur demiş
Sonuçta sen git kendi köyünde eğitimlik yap
Eski eğitim yerini yücelt demiş
Oğul, geri dönmüş, yeniden yapılandırmış okulu

Başka bir masal, dinleyelim
Bir zamanlar Mehmet Efendi varmış
Hocanın oğlu imiş
Bir okuduğunu nasıl unuttur insan dermiş
Fatih Enderun'dan Ramazan Ayında bir temsilci istenmiş
Medresenin her yıl istenen temsilcisi olarak

13 yaşında bir delikanlı gönderilmiş
Buyur, kabul etmişler
Kapı yanında bir döşek vermişler
Dinle demişler söylenenleri, öğrenirsin bir şeyler demişler

Konu irade-i cüzi, irade-i küllü imiş bir gün
Her birey söz alıp düşünceleri söylemişler
Hocaların hocası ona da demiş ki, sen de söyle bir şeyler
Mehmet Efendi oğlu Mehmet, demiş
Her bir hoca bir görüşü söyledi
Bunlar daha önce kitaplarda yazan konular
Sormuşlar hangi kitaptan, hangi alimden
Tek, tek açıklamış görüşleri

Hocaların, hocası demiş ki
Hepimiz başkasının görüşünü söylemişiz anladığımız
Senin görüşün nedir peki demişler
Sonsuzluk yanında birin ölçüsü mü olur demiş
Okyanuslarda bir damla sözü bile geçmez demiş
O bir damla olmaz ise
Sorgu, eylem, niyet ve sorumluluk ta olmaz demiş
Yargılayan, Yaratan hesaba çekecek elbet o bir damlayı demiş

Bir başka sözlenene bakalım
Derebeyi haraca kesermiş bölgeyi
Yürümüş Yatağan Medresesi üstüne
Seslerini kısmak istemiş
Gelmiş dayanacak köye
Bakmış hocalar yollarını kesmişler
Behey nedir bu demiş
Zulme yar olmaz bu Dünya
Tövbe et ve var git kendi köyüne demişler
Korkmaz mısınız siz cevabına da
Bizler çok korkarız ama Yaratandan demişler
Bey diz çökmüş, vaz geçmiş
Yıkık, dökük medreseyi tamir etmek istemiş
Olmaz demişler, senin paran ile kurulamaz bu medrese denilmiş
Anasının mirası ile yapmış, tamir etmiş Medreseyi
Hatırına da Teke Müsellim adı denilmiş

Başka bir hikâye
İstiklal Savaşında gitmiş hocalar subay olarak
Halkın önünde savaşmışlar
Çanakale'de, Erzurum, Irak ve Süveyş kanalında
Şehit olmuşlar bazıları
İstanbul Fetvasına karşı, geçersiz demişler
Denizli ve Acıpayam müftüsü olarak

İlk İzmir'e giren süvari içinde olmuşlar
Tarihte Anadolu Hocaları diye anılmışlar
Onları mutlu eden Vatanın İstiklali imiş
Verilen altınları dağıtmışlar yoksullara

Fergana'dan başlayan böyle bir göç
Halen devam etmektedir bilesiniz

Babalar ilk öğretmen olmuşlar, hekim olmuşlar
Verem savaş ve sıtma savaş ile uğraşmışlar
Demokrasi için, bağımsızlık için idamı göze almışlar
Diktanın iyisi ve kötüsü olmaz, dikta diktadır
Kabul edilemez demişler
Ecevit bu sözü doğrudan iletmiştir bizlere

Atatürk'ün dediği gibi boyun eğilmez bilesiniz.

Atam sözüm söz
Eğmedim boynumu zalime
Seni kongrelere göndermeyeceğiz dediler
Buyurun ama, gerekçesini yazılı hazırlayın dedim
Seni akademisyen yapmayacağız dediler
Elinizden geleni yapın dedim
Öğrencileri satın alıyor, ondan seviyorlar dediler
Bir çay, bir kahve ve sohbeti algılamadılar
Etik dışı davranıyor dedikleri
Etik Kurulda 22yıl Başkanlık, uluslararası ilke yazmama neden oldular
Servis açamazsın dediler
Her türlü engel çıkarın dedim ve yaptılar
Neonatoloji Yoğun Bakım böylece kuruldu
Çok ölen oluyor dediler, Ülkemizdeki en düşük mortalite ve morbidite olan servise
Biraz hoca ol dediler, bırakmadım herkesi sevmeyi
İflas etmiş kuruma, cirosundan fazla borcu olana yönet dediler
Başaramıyor işte diyip çökeceğimi sananlar kurtuluşu gördüler
Dediğimizi yapmazsan eğer, rektörlük biter dediler
Ben istifa ediyorum, rektörlük nimet değildir dedim
Seni hapisanelerde çürütürüz dediler
Şu bahçeye sehpa kursanız, asılır ama eğmem dedim
3 Ağır ceza, 8 Hukuk alacak davası açtılar
17 yılda miktarı 10 Milyar total yükselttiler
Savunmadım, suçumu söyleyin, bunlara hizmet denir dedim
Sonuç, yapılanlar, kanun ve yönetmelikler uygun oldu
Emeklilik töreni yapmayız ha dediler
Derhal Savcılığa gidiyorum dedim ve gittim
Büyük salonda tören yapıldı
Ben beni ben yapan bu kişi ve kurumlara şükranım
Beni yücelttiler ve direnme, başarıma gücü verdiler
Ben sadece Atama verdiğim sözü tuttum
"Çocuk boyun eğme"